

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dožele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Neveseli glasi iz Francoske.

Denes se snide spet francoska zbornica. Vlada bode poročati mogla radikalnej večini, da se je nje volja zgodila, namreč, da so zloglasni in toliko citirani marcevi dekreti izvedeni, ker je odpravljenih 300 kloštrov in 5000 menihov tistih bratovščin, ki nimajo od države pooblaščenja. Ne vemo, kako bodo francoski radikali, ki so se bali, da bode teh 5000 ubozih menihov republiki naškoditi moglo, obveselili se tacega poročila. To pa je vidno, da ravno prijatelji Francozov in njihove narodne svobode obžalujejo tako brezozirno postopanje zato, ker utegne to republiki škodovati in se ne sklada s pravo in celo svobodo, s svobodo za vse.

Škoda je, da je Freycinet padel, ko je bil s katoliško stranko pogodbo naredil o načinu, kakó naj bratovščine še dalje obstanejo, pa da državno vlast priznajo. Pod novo vlado se je zakon proti kloštom izvel, a mnogokje je prišlo do demonstracij katoliškega prebivalstva zoper vlado, na enem mestu je celo kri tekla. To ne more dobro biti, kakor taka od absolutizma izposojena sredstva ne morejo nikjer dobra biti. Iz tega lahko narasto konflikti mej vlado in cerkvijo, katerih se bodo le — sovražniki Nemci veselili, ne pa Francozi in njih prijatelji.

Upajmo, da bodo francoski državniki ustavili se na tem potu, kar tem lažje storé, ker je papež Leo XIII. v svojem zadnjem pismu do škofa in kardinala Guiberta slovesno republiko priznal in tako indirektno odsvetoval nekim cerkvenim krogom v protirepubli-

kanskem smislu agitirati. Papež pravi: „Brez dvoma je, da ne graja ali ne obsoja katoliška cerkev nobene državne oblike, in kar je od cerkve same k občnej koristi postavljeno, more razvijati se, ali se vlada država z oblastjo in pravičnostjo jednega samega ali več jih.“ Torej papež pravi, naj bode monarhija ali republika, oboje more priznavati cerkev.

In če je le še kaj, kar more Francoze opominjati, naj ne idejo dalje v tej nepotrebnej borbi, more to biti klic barona Hübnerna, ki bi rad vso monarhično Evropo zoper Francoze vzdignil, da in celo Avstriji svetoval, naj v zvezi z Nemčijo Francozom boj napové, v zvezi z ono Nemčijo, ki nij le menihe iz svojih dežel prognala, ampak tudi druge katoliške duhovnike in škofo, in katera še danes katolike tudi kot politično stranko proskribira, kakor je zadnja volitev predsednika v pruskem deželnem zboru pokazala, kjer je bila parola: kdor koli naj pride v predsedništvo, samo noben ud katoliškega centra ne.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 9. novembra.

Magjarski časopis „Pesti Naplo“ vé pripovedovati, da je Haymerlevo položeno kot minister vnanjih stvari negotovo postalo in da bode Haymerle v kratkem odstopil.

Iz Černovic se javlja, da je prva kurija velikoposestva postavila za kandidata v državni zbor avtonomista Mitrofonovića, profesorja teologije. Dozdaj je bil v tej kuriji voljen Stremayer.

Peštanski državni zbor je sprejel včeraj hrvatsko-ogersko nagodbo. Srbski poslanec

Polit se je pritoževal, da Vojna Krajina kljub vsemu obetanju še zdaj nij združena s Hrvatsko, ter je dejal, da so zdaj Srbi in Hrvati enako sovražniki okupacije Bosne, odkar slišijo, da se v sedenih krajih germanizuje.

Vnanje države.

Rimski telegram pariške katoliške „Union“ potrjuje, da se je mej Rusijo in vatikano naredila začasna pogodba. Diplomatična zveza mej obema se zopet prične in so dogovori uže dober vspeh imeli.

Angleški list javlja, da ima Derviš paša ukaz Uleini v treh dneh izročiti Črnogorcem.

Turčija je še zmirom ponosna; angleški poslanik Göschen je dejal, da angleška vlada ne odobruje nje namere glede državnih dolgov in da bi bilo dobro, ko bi se postavila evropska komisija, da bi uredila turške finance, to da bi tudi turški kredit pomnožilo. Turčija je ta predlog odbila rekoč, da se ne sme nobeden v njene notranje zadeve vmešavati.

Kakor se vidi, pripravljajo se Grki resno za vojno. Dne 7. t. m. so pričeli vojake prepeljavati z otoka Euboea v ostrog pri Lamiji. Vojaske bolnice se bodo v petih mejnih mestih postavile; prostovoljci se pa bodo razdelili v 12 bataljonov. Tudi adresa grške zbornice do kralja Jurija se v tem oziru strogo izraža. Ona obeta, da bode prva stvar, o kateri se bode zbornica posvetovala, novci za vojno, ter da ostane armada grška v orožju. Jakobatos je zahteval, naj se zbornica odloči za vojno ali za mir. Ministerstvo je obljubilo, da bode predložilo diplomatična pisma, ki se tičejo grškega vprašanja.

Iz Londona pa poroča najnovejši telegram, da je britanski kabinet poslal svojemu poslaniku v Atene noto, v kateri se Grškeji priporoča za zdaj potrpljenje, a za kasneje se obeta pomoč Anglije.

Listek.

Govor prof. Jos. Žitka

na slavnosti sedemdesetletnice Stanka Vraza v Ormoži dne 8. sept. 1880.

(Konec.)

Ali ne boj se, mila domovina, prorokuje pesnik, nadalje govoreč:

„Zdrava bodi, ti češ ljepše vidjet dane,
Osvietlit će se obraz, zamladit ti rane;
Pred tobom će se klanjat kule i mečiti,
Što je tvoje bilo, tvoje će opet biti.“

Dozvolite, gospoda moja, naj še proti koncu skupno in pregledno rečem, iz katerih vzrokov smemo se nadejati izpolnitve pesniškega prorokovanja; zakaj in na kak način smemo se svari biti veselejše bodočnosti.

Odgovor: iz štirih glavnih vzrokov.

Prvič zato, ker so naše želje in zahtevanja pravična, pravica in resnica pa naposled po božjej pomoči vselej prevlada nad krivico, kajti:

„On što se za vjeko i narode stara,
Nesluša laj pasah ni krič novinar.“

Drugič čitam nadalje v Djulabijah:

„Kako jedno sunce nad svimi izhodi,
I jedno stoj, vladaj pravo nad narodi,
Slagajmo se, kao ruže v vianu,
Brat budi Vlah Niemcu, a Niemac Slovjenecu.“

Gospoda moja! kdo ne spozna v teh pred 40 imi leti napisanih stihovih vzvišenih besed našega vladarja: „jaz želim mir imeti mej svojimi narodi“?

Tretjič zato, ker se hvala Bogu precej zvesto držimo oporoke Vrazove, napisane v Gradci na pepelnico 1834. leta, v katerem slobo jemlje od svojih tovarišev, veleč:

„A vi bračo drugovi na stazi
Rodnog prava
Bili za rod svetli vam obrazi!
Branite, diz'te, što nepravda gazi,
Vianac za vas na križu visi!“

Kako težko pa, no itak neobhodno potrebno je ta na križu viseči venec doseči, razložil nam je temeljito v Cerovci veleštovani in ljubljani naš govornik Božidar.

Mnogo ledine še sicer je in mnogo križema rok, pa itak se v celoti veselo napreduje. Živ dokaz temu je leto na leto večja uglajenost našega jezika. Kako bogat in kako gibčen je sedaj, kako ubog in nespreten kaže se še celo v Stankovih spisih pred kakimi 50 leti v onih inače neskončno ljubeznjivih pismih svojemu velikemu dobrotniku in blagemu prijatelju prečastnemu gosp. dr. Josipu Muršecu, dičnemu starosti naših pisateljev, ki sedaj zlatim vencem na čestitoj glavi okinčen mirno in zadovoljno kakor Aron gleda, kako se narod njegov pripravlja na pot iz siromašne puščave v zaželeni Kanaan. Plemeniti dobrotnič Stanko Vrazov, poglaviti učitelj in podpornik stotine in stotine nadpolnih slovenskih mladeničev, Bog te naj srečnega poživi še mnogaja leta!

Četrti in poslednji vzrok je — pa nikdo ne misli zbog menjšje važnosti na zadnje spomenen — vsled katerega imamo se nadejati blažejše bodočnosti, neskončno radostno pojavljenje: „da Slovenac uz brata Hrvata, evo

Angleška vlada je baje sklenila Kandahar pustiti Afganistancem. Ta čin bil bi ravno nasproten nameri prejšnje Disraelijeve vlade, ki je hotela na vsak način pridržati Kandahar. Gladstone hoče pa na vsak način vojsko v Afganistanu končati.

Na **Francoskem** je zavoljo izvrševanja dekretov zoper državno nepooblaščenih duhovenskih ređe službo pustilo doslej 400 državnih uradnikov. Prefektu v Oise, ki je prošil za 24 ur odloka, predno da tudi on izvrši dekrete, je ukazal notranji minister, da ima dekrete takoj izvršiti, ali pa naj pusti službo. Prefekt je storil zadnje. Samostan premonstrastov pri Tarasconu so vojaki obkolili, ker baje vlada ne dopušča več, da bi policaji se silo vlomili. Razburjenje mej ljudstvom je baje veliko.

Dopisi.

Iz Ljubljane 8. nov. [Izv. dop.] Gospod Dežman je v zadnjem času večkrat uže sklicaval se na naše nekdanje literate, zlasti na Preširna, češ da je tudi ta nemščino ljubil, ker je v njej celo pesni delal, in da nij „sovraštva do Nemcev pridigoval“, kakor baje to delamo mi. Tudi v zadnjem shodu konstitucionalnega društva v zboru trinajstih rekel je Dežman: „Der grösste slovenische Dichter Preschiren schrieb beispielsweise neben seinen slovenischen Dichtungen auch ganz vorzügliche deutsche Sonnetts, ein Beweis, das ihm das Deutsche sehr lieb und werth war, während heute, wenn es nach dem Wunsche gewisser Herren ginge — in Krain kein deutsches Wort gesprochen werden dürfte.“ Vsak kdor je Preširnovi pesni bral, pozna ga sicer uže kot slovenskega patrijota in vé kaj ima misliti o tem, če ga zdanji nemškutarški renegatje v svojo pomoč kličejo kot pričo zoper narodnjake denašnje. Da se pa ta grda zloraba čestitega imena zavrne, treba je nemškutarje in posebno Dežmana zavrniti z resnico in s citatom, kako je Preširen sam na take insinuacije uže leta 1838 v „Illyrisches Blatt“ jezno zaklical nemškutarjem svojo besedo v nemški pesni rekoč:

Nicht glaubet, dass ich euch deshalb verdamme,
Dass der Germanin dankbar ihr gewogen,
Nur, dass sie wird der Mutter vorgezogen,
Das ist's, was in mir weckt des Zornes Flamme.

Tako je nemški pel sam Preširen!

No, vidite, če ste dobro brali, na tem stališču Preširnovem, kakor se v teh štirih verzih izraža, smo mi še zdaj; le vi renegatje niste več. Vi nemško tujko bolj lju-

složno u kolo se hvata. Sloga mej Slovenci in Hrvati sicer nij kako redko pojavljenje, koje bi se mestoma v kakem srečnem trenutji zateči moglo, to vsi dobro vemo; ali sloga v duhu Vrazovem ima pomen mnogo širši. Sloga v Vrazovem duhu ima on velevažni pomen, ki je izražen v devetih kitici himne, naslovljene „Slovanska domovina“. Osemkrat postavil si je Vrazov pobratim, preizvrstni zgodovinslovec in državnik, neustrašljivi govornik in slavljeni pesnik plemeniti gosp. Ivan Kukuljević Sakcinski, kojega naj Bog še dolgo poži, osemkrat rekel sem, postavil si je ta veliki rodoljub pitanje: „Gdje je slavska domovina?“ ter končno došel do pravega odgovora:

„Gdjegod slavski jezik vlada
Od severa do zapada,
Jug i istok mili gdi je,
Tam slavjanski dom svudi je.“

Te besede in Preradovičeva pesen na 371. strani njegovih del dajajo mi pogum na tem neutralnem torišči nekaj še dodati na razmiš-

bite nego li svojo rodno mater slovensko. Tako kakor Preširen, tudi mi nemamo nič zoper učenje nemščine, le naš jezik hočemo da je v naši deželi prvi, tuj še le drugi. Mati nam je prva, tujka je druga, ker je tujka. Tako Preširen tako mi!

Sicer pa je neumno sklicavati se na to, kako so mislili, ali kako bi mislili nekdanji ljudje o našem zdanjem času. Mi smo sinovi svojega časa, naši predniki so bili svojega časa. Preširen bi bil v mnogem drug nego je bil, ko bi bil zdaj mej nami živel. Mi bi bili pa drugi, ko bi bili v njegovem času živeli. To pa je gotovo, da bi se Preširen, ko bi denes živel, ogibal — Dežmanove politične družbe in njegovega vernega poslušalstva.

Iz Borovniške okolice 8. nov. [Izv. dop.] Stari pregovor pravi: „kdor resnico gode, temu gosli na glavi razbijejo“. To se godi tu pri nas, in še več. Celo tako daleč smo, da tistega, koji bi se drznil krivico na dan spravljati, hočejo kamnjati tisti, rečen tisti, ki se jim godi krivica. O ubogo ljudstvo, kedaj te vendar sreča pamet, da bi te vendar vsaj v 40. letu, kakor se baje zgodi pri Tirolcu. Denes hočem izpregovoriti nekoliko o cesti kantonske ter o občinskih potih. Cesta kantonska od V. do B. je dobro oskrbljena, vendar sedaj se sili k posipanju, kateremu se pa tukajšnje prebivalstvo protivi, in to menda po pravici, kakor sem čul iz ust zanesljivega, za blagor občanov vnetega moža, kateri je vse sam natanko preračunal cestne zadeve. Dalje časa se uže govori o predelitvi te ceste, a naše občinsko starešinstvo menda ne mara ustreči večini prebivalstva, ter se še klanja onim. . . .

Da so dobre ceste, dobra pota velik blagor v občini, to je vsakemu znano. Toda, žalibog, da se tu pri nas ne skrbi prav nič za vzdrževanje in popravljanje potov. Za Boga, kakšna so ta pota po močvirji, po katerem je večina našega polja! Bolj so podobna izoranim njivam, ko pa potom! Tu je usmiljenja vredna uboga vozna živina, tu bi imeli posla gospoda od „Thierschutzvereinov.“ Žalostno je bilo po močvirji gledati, kako se je uboga živina trpinčila pri spravljani jesenskih pridelkov; marsikateri človek je pomagal peljati svoje živini tudi z besedami „pr županstvo!“ In to po pravici, kdo li drugi bode mogel in moral skrbeti za blagor občanov, ako ne ravno županstva?

Zato si g. župana dovoljujem opozoriti,

ljevanje in sicer besede veleumnega dopolnjevatelja Gunduličevega Osmana, ki pravi o spevanji 15.:

„Neka je proklet, tko rad vire
Na svojega reži brata:
Jer nesreća sva izvire
Iz ovoga kalna blata.“ . . .

Kamo vodi bratska nesloga, o tem se odkrito izpoveduje Jovan Spiridion Popović govoreči:

„Sto je Srb in zlopatio,
Pričina je sebi sam . . .
Srbska slava, srbska hrabrost,
Srbsko ime, srbska znanost —
Sve proguta — Vidov dan.“ —

Kaj je plod bratske sloge, o tem pravi Ognjeslav Utješonović Ostrožinski:

„Sloga, sloga o dare od Boga!
Sloga seje pšenicu bjelicu,
Sloga žanje, sloga je kući vozi,
Sloga melje a sloga se gosti“,

in ces. kraljevski general Peter Preradović dodaja:

„Složna braća idu na Kosovo . . .“

da sedaj je čas za popravljanje potov, ko ima občinstvo res čas, ne pa o kresu, ko je bilo dosti dela in treba kositi! Sedaj skrbite za pravično razdelitev še ne razdeljenih potov in za predelitev ne pravično razdeljenih. Kadar je to narejeno, napravite resen ukaz, da ima do spomladi vsak svoj del narediti, da ko pride čas poljskega obdelovanja, ne bo treba gledati na nenarejena pota, enako evangelijskim devicam v prazne lampice! Zima je dolga, lahko se mnogo stori, le pravo in premišljeno gospodarstvo osreči prebivalstvo! Ko pride spomlad bodo pota v dobrem stanu in lahko se bode po njih vozilo.

Končno ne morem si kaj, da ne bi omenil tudi sl. c. kr. okrajnega glavarstva, ki se tako rado brig za ono, kar nam treba; naj tudi tu kaj stori. Saj je vendar bil g. komisar od okr. gl. na našem močvirji, tudi je šel po našem potu, tudi so se mu težave radi slabih potov naznanjale.

Iz Trsta 6. novembra. [Izv. dop.] (O učiteljski v Kopru.) Raznovrstno se v novo sodi po časopisih o vravnavi c. kr. učiteljskega možkega v Kopru; nekateri trdijo, da je vse na narodnej podlogi, zopet drugi so nasprotnega mnenja. Da se stvar bolj razvidi, hočem, kolikor je meni, nekdanjemu gojencu tega učiteljskega znanega, brez vseh opomb zopet podati. Slovenci naj sami sodijo: Zavod šteje štiri leta. Četrto leto je zjedinjeno; prvo, drugo in tretje leto pa je vsako za-se razdeljeno v tri oddelke: 1. slovenski, 2. hrvatski, 3. italijanski. Kateri predmeti se tu uče v materinščini in kateri ne, sledi iz sledečega pregleda:

I. leto		II. leto	
slovensko	nemško	slovensko	nemško
veronauk slovenščina matematika natorozn. zgodovina zemljepis	nemščina	veronauk slovenščina matematika zgodovina zemljepis	pedagogika nemščina natorozn.
III. leto		IV. leto	
slovensko	nemško	slovensko	nemško
veronauk slovenščina matematika zgodovina zemljepis	pedagogika nemščina fizika kmetijstvo	veronauk slovenščina	pedagika nemščina matematika fizika kmetijstvo zgodovina zemljepis

Kar velja tu za slovenski poučni jezik, to velja tudi za hrvatski in italijanski poučni jezik. Uku o materinščini je sploh odkazano za 1. in 2. tečaj 4 ure na teden in za 3. in 4. tečaj 3 ure.

Mimo tega se poučuje v vseh štirih letih še sledečim poučnim jezikom: pisanje z italijanskim — risanje z italijanskim — petje in godba z nemškim — telovadba z nemškim. — Praktične vaje pa so le v narodnih jezikih.

Dobro bi bilo, da se slični pregledi tudi podajo v vašem listu od učiteljskega možkih in ženskih v Celovcu, Ljubljani, Gorici, Mariboru in Gradcu, da jedenkrat razvidimo, kje se razmerno najbolj uresničuje gaslo naše po splošnem pouku v materinem jeziku.

Radovedni smo Primorci, če se, oziroma na narodno izobražbo naših učiteljev, našim so-

sedem in bratom na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem bolje (! Ur.) godi, nego nam.

Dobro bi ob jednom bilo, ko bi nam poznavalci razmer v „Slovenskem Narodu“ povedali, kdo podučuje na teh učiteljskih nauk o slovenščini, katera je za naš razvoj velike važnosti. Na primorskem učiteljski imamo v ta posel znanega slovenskega pisatelja in strokovnjaka g. prof. Kleinmayra, katerega ime vsak njegov nekdani gojenec z veseljem imenuje. — To male opombe, oziraje se na članek: „Kdaj bode bolje z našim šolstvom“, „Sl. Nar.“ 4. novembra t. l. — Želeti bi bilo, da več govorimo o zavodih, ki obrazujejo naše učiteljske moči.

Z Dunaja 8. nov. [Izv. dop.] „Kakor kuga se širi agitacija zoper semite (jude)“, tako tarna tukajšnja judovska „Wiener Allg. Ztg.“ v svojem nedeljskem listu in pristavlja, da jo to še najbolj boli, da se je ta agitacija zoper jude začela najbolj v srci Evrope, v Nemčiji, od koder je prešla v Ogersko in zdaj tudi k nam v Avstrijo. Judovski list nadalje toži, kaka „sramota“ je, da se zoper jude agitira depes, sto let po Lessingu. To se vé, da pa zamolči, da se jud v vseh teh sto letih nij prav nič poboljšal, kakor so upali nekdanje idealisti in kosmopoliti, kateri so se ognjeno in pošteno za njegovo osvobodjenje potegovali, temuč jud je ostal v vsej svoji svobodi zmirom jud in oderuh vseh drugih ter povsod ščuvaj jednega na drugega. To poslednje kaže zlasti v Avstriji kot vsemogočen žurnalst, kjer dosledno in fanatično psuje na Slovanstvo. Na Nemškem so uže študentje začeli jude izključevati iz svojih družb, gostilničarji iz svojih sob. — Na Dunaji nij še do tega prišlo, pa je videti, da pride, ker juda prav za prav ne mara nihče, niti liberalec niti konservativec. Samo, da nij pravega vodja, ki bi znal to vprašanje v roko vzeti.

Državni zbor se torej odpre 29. novembra, kakor pišejo oficijozni, rekoč, da je grof Taaffe, ki je te dni v Pešti bil, z delegiranci ta dan ukrenil. — Gotovo, da se državni zbor uže teško pričakuje. Desnica bode močnejša prišla na bojišče, ker bode pridobila po novih volitvah več glasov. Ravno tako bode nemška ali nekdanja „ustavoverna“ stranka odslej oslabiljena. Razloček bode zdaten in se ne bode več bati tacihi dogodkov, kot so bili lani, ko je šlo včasih samo za dva glasa. — Prav je pa tudi, da naši poslanci spet v ožjo dotiko z vlado pridejo, da se bo vsaj počasi kaj zgodilo za nas.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Zagreb 9. nov. Strašen potres je o pol osmih poškodoval vse hiše. Več ljudij je mrtvih, mnogo ranjenih. Šole so razpuščene. Cerkve so posebno trpele. Ljudje bežijo zbegani. Belovar in Sisek sta tudi mnogo trpela.

Domače stvari.

— (Sodelavci za „Ljubljanski Zvon“.) Dozdaj so sledeči gospodje obljubili literarno sodelovati pri leposlovnem in znanstvenem listu, ki bode od novega leta naprej izhajal v Ljubljani: Prof. Anton Bezenšek, ravnatelj biroa bolgarskega narodnega zbranja v Sofiji; dr. Fr. Celestin, kr. profesor v Zagrebu; dr. Fr. Detelja, c. kr. profesor v dunajskem Novem mestu; dr. H. Dolenc, c. kr. sod. adjunkt v Ljubljani; Fr. Erjavec, c. kr. profesor v Gorici; Ivan Franke, akademični slikar in profesor v Kranji; Ivan Hribar, bankni zastopnik v Ljubljani; Janez Jesenko,

c. kr. profesor v Trstu; Josip Jurčič, urednik v Ljubljani; Janko Kersnik, notar na Brdu; Anton Koder, poštni uradnik v Innsbrucku; Anton Kos-Cestnikov, tajnik kr. banskega stola v Zagrebu; Fr. Levec, c. kr. profesor v Ljubljani; L. Lavtar, c. kr. profesor v Mariboru; dr. Janez Mencinger, advokat v Kranji; Maks Pleteršnik, c. kr. profesor v Ljubljani; dr. Albin Poznik, notar v Novem mestu; Simon Rutar, c. kr. profesor v Kotoru; dr. Maks Samec, zdravnik in mestni župan v Kamniku; dr. Karel Slanec, advokatski kandidat na Krškem; Jos. Starè, kr. profesor v Zagrebu; Luka Svetec, dež. poslanec in notar v Litiji; Anton Šantelj, c. kr. profesor v Gorici; dr. Ivan Tavčar, advokatski kandidat v Ljubljani; prof. Janez Trdina v Novem mestu na Dolenjskem; V. Valenta, mestni blagajnik v Ljubljani; Matija Valjavec, kr. profesor v Zagrebu; Matej Vodušek, c. kr. profesor v Ljubljani; dr. Josip Vošnjak, državni poslanec in dež. odbornik v Ljubljani; Fr. Wiesenthaler, c. kr. profesor v Ljubljani; dr. Val. Zarnik, advokat v Ljubljani; Toma Zupan, c. kr. profesor v Ljubljani; prof. Jakob Žnidaršič v Gradcu; dr. Fr. Zupanec, zdravnik v Ljubljani; znani „Zvonov“ pesnik X. g. „Samostal“ na Dunaji, in še nekateri, ki se ne imenujejo. — Program se izda proti koncu tega meseca. Sicer pa menimo, da so ta imena sodelavcev uže sama na sebi programa dovolj. Uže denes pa lahko povemo, da bode list prinašal samo izvirne spise (prevodov ne), in da bode izhajal vsak mesec enkrat po štiri velike pole obširen ter bode veljal 4 gld.

— (Potres.) Vtorek zjutraj o 7. uri in 20 minut je bil tukaj v Ljubljani štiri sekunde trajajoč močan potres, da so glaži rožljali, pohišstva ropotala. — Tudi iz Krškega se nam je telegrafiralo: Denes ob pol osmih je bil tu hud, 6 sekund trajajoč potres, prišel od juga in šel proti severu; v mnogih hišah je zidovje razpokalo.

Iz Brežic se nam javlja: Ravno ob 1/2 8. uri zjutraj 9. nov. bil je pri nas 10–12 sekund trajajoč potres od vshoda do zahoda, da so zvonovi zvonili, opeke padale raz streh, dimniki se podirali, svečniki od mize se prekucevali po tleh in človek stoječ na cesti majal se je kot šiba na vodi. Kaj enacega ne pomnijo najstarejši ljudje. Ravno ko zdaj pišem (3/4 na 8. uro) potreslo se je zopet, pa ne tako hudo in le dve sekundi je trpelo. Dež po malem namaka vso noč.

Iz Vidma se nam javlja: O pol osmih zjutraj čutil se je od vzhoda prišedši 30 sekund trajajoč in proti zapadu raztezajoč se močen zemeljski potres. Kolodvorsko poslopje se je zibalo. Škode nikake. Ne samo v poslopji tudi zunaj tega so bili na vozovih delajoči delavci iznenadeno osupnjeni. Delo so morali prenehati. Hrum je bil enak prihajajočemu vlaku.

Od Svetega Jurja ob južnej železnici na Štajerskem se nam piše: 9. novembra ob 8 1/2 uri dopoldne bil je mej deževanjem precej hud potres kakih par sekund. Prišel je od severa, vetra nij bilo, barometer visoko, kazal je stanovitno lepo vreme, termometer imel je 5 stopinj gorkote. Škode nij bilo. Povodenj nam zopet žuga.

Iz Tuhinske doline se nam piše: Denes 9. nov. zjutraj ob 7. uri 43 minut je bil tukaj precej močan potres, ki je trajal kake 3 sekunde.

Ravno ko končujemo list, slišimo, da je župan zagrebški sem v Ljubljano na naše

županstvo telegrafiral, da je več kot pol mesta poškodovanega, naj se iz Ljubljane pošlje brž delavcev, zidarjev, tesarjev in materiala kolikor se dobi! Torej mora grozno biti. — Tudi iz Samobora javljajo, da se je tam cerkev podrla vsled potresa. (Glej telegram.)

— (Volitve v kranjsko trgovinsko in obrtniško zbornico.) Dunajska „Wiener Allg. Ztg.“ je te dni imela iz Ljubljane telegram, da se je nemškutarski odbor za prihodnje volitve v trgovinsko in obrtniško zbornico kranjsko uže osnoval, in sicer, da so vstopili vanj tukajšnji „najodličnejši trgovci in industrijalci ter vodje ustavoverne stranke.“ — Sicer volitve nijso še niti razpisane, in tudi vir, od koder ta novica izhaja, nij posebno zanesljiv (iz istega vrela je bila nedavno novica o necem nemškem parteitagu v Ljubljani, ki ga nij nikoli bilo in biti nij mogel) — vendar naj nas narodnjake budi, da bodimo previdni in se ne dajmo prehiteti. V trgovskem oddelku ne smemo skoro nobenega glasa izgubiti, če hočemo zmagati. In tu bi bilo uže treba paziti, da se nemškutarji prej ne „abonirajo“, kakor oni znajo.

— (Potrjena deželna postava.) Cesar je potrdil deželno postavo o 18percent, dokladi na direktne davke za normalni šolski fond.

— (Imenovanje.) Finančno ministerstvo je imenovalo Ivana Macaka za mapnega arhivarja v Ljubljani z sistemalno plačo devetega dijetnega razreda. — To imenovanje nas veseli, ker g. Macak, rodom Čeh, je bil zmirom pošten narodnjak, t. j. nij nikoli svoje slovanske narodnosti zatajil.

— (Duhovenske premembe v ljubljanske škofiji.) Za kaplane so predstavljene gg. Jurij Koenig iz Starega trga pri Ložu v Cerklje pri Kranji, Jakob Sušnik iz Tržiča na Ig in Molj Janez iz Rovt v Tržiču.

— (Celjska mestna občina) je sklenila udeležiti se dunajskega „parteitaga“ z deputacijo, katero pošlje iz svoje srede. Celjani bi pač tudi kaj bolj potrebnega imeli sklepati, nego li udeleževati se protivladnih demonstracij na Dunaji, ki ščujejo zoper Slovane, od katerih mesto Celje živi. — Tudi politične demonstracije ne spadajo v delokrog občin, — reklo se je pod liberalnim ustavovernim ministerstvom Auerspergovim.

— (Iz Prestranka) se nam piše: Blizu Palčja, v okolici notranjskega Zagorja, našel je predsinočnem ovčar mrtvo moško truplo, kateremu je bilo z nožem zadanih osem ran, večinom smrtnih. Izpoznali so, da je mrtvec boren piskrovezec, ki je vezal lonce po vaseh in se bavil tudi s popravljanjem marel. Kdo ga je umoril, se še ne ve. Sumi se, da so to učinili trije možaki, s katerimi so ga ljudje dan popreje videli občevati. Igrali so baje na karte in zaklani je osušil one za vse „kebre“. Nemara so si bili na to kaj posegli v lase, in konec bil je tako tragičen.

— (Tatice.) Nedavno sta bili iz kaznilnice v Begunjah izpuščeni Reza Taferner in Marija Flicker; obe sta bili uže večkrat kaznovani zbog tatvine in goljufije. Te dni pa sta obe stali zopet zaradi tatvine zatoženi pred graško deželno sodnijo. Kratki čas svoje prostosti sta porabili v to, da sta se skozi celo poletje klatili brez dela okolo od vasi do vasi spodnjega Štajerskega, ter jemali soboj, kar sta mogli doseči. Kar sta ukradli, prodali sta v prvej vasi za slepo ceno. Nepopoljšljivi tatnici, ki sta kar naravnost priznali v šestih krajih

izvršene tatvine ter dokazane jima od držav-
nega pravdnštva, sta bili obsojeni na 15 me-
secev teške uječe, poostrene s postom ter bosti
potem pod policijskim nadzorstvom.

— (V spanji okraden.) France Je-
ran, po domače Krznaj, doma iz Mlake v Kam-
niškem okraji, je dne 25. p. m. v Oblakovej
gostilnici na Vrhniki prenočeval; mej spanjem
pa mu je neznan tat prerezal notranji žep ži-
votnika ter mu ukrad veliko rdečo listnico, v
katerej je bilo 43 gld. Druzega jutra so prazno
listnico našli na Hribu poleg Vrhnike, kjer jo
je tat proč vrgel. Sumi se, da je tat neki ne-
znan 30 let star agent, ki je v istej noči
tudi pri Oblaku v hlevu prenočeval. Jednaka
nesreča je zadela tudi prodajalca jesiha
in brusilnega kámena Anton Pelozo, doma
blizu Podgrada. Minolega meseca je neko noč
prenočeval v šupi Jarneja Pekleta z Glinec
pri Ljubljani. V šupi je pa spala tudi neka
mlada dekle, ki je čakala, kdaj da bode Pe-
loza zaspal, ter mu je potem ukradla ves denar,
kolikor ga je imel pri sebi, namreč 41 gold.

— (Novo jamo za premog) so našli
blizu Ajdovščine, kakor se poroča iz Trsta.

— (Medved ustreljen.) Poroča se
nam, da so dne 5. t. m. v gozdu Ribniške gra-
ščine pri takozvanej „starej bajti“ ustrelili
dve leti starega medveda.

— (Tepež.) Včeraj smo poročali o ne-
kem tepeži v tukajšnji gostilnici „pri numero 1“.
Denes smo naprošeni povedati, da tepež nij bil
v navedeni gostilnici, ampak stopili so se bili
na Križanskem trgu, zvonaj gostilnice.

Razne vesti.

* (Goveja kuga) je na Hrvatskem samo
še v Sesvetih v Belovarskeji županiji, v Krajini
pa v Sičicah, Zupincih in Somjaru, v Dalma-
ciji pa v Ervacah, Sinji in Potravljah, v Bosni
pa je še v 35 krajih.

* (Strela) je udarila 24. pr. m. v hišo
Franja Roviščana v Verovitici na Hrvatskem,
ter je užgala slamnato streho. Ogenj je pa
gostač Floš sam pogasil z golido mleka. Strela
je letela potem v sobo Floševu, kjer je spalo
več ljudi, potem ob steni in v zemljo tam,
kjer je stala postelja Floševu žene. Nobenemu
se nij nič hudega zgodilo. Kmalu potem pa
je strela udarila v hišo Andreja Fišerja in v
drva Tomaža Iveša, pa nij nikjer užgala, nego
je prvemu nekoliko opeke sè strehe, drugemu
pa drva samo razmetala.

* (Smrt v železniškem vagonu.)
Iz Lvova se piše, da so te dni našli v nekem
kupeju Lvov-Črnoviškega vlaka župnika M. Dy-
dyskega mrtvega. Zdravniki so konstatirali,
da je naravne nagle smrti umrl.

* (Tatvina.) Policije iščejo necega ka-
sirja Bräutigama, ki je v Monakovem iz-
neveril in odnesel 50.000 mark in ušel.

* (Namesto k poroki v zapor.) Te
dni se je hotel na Dunaji poročiti z bogato
nevasto neki Krohn. Ker je pa bil kot tat uže
večkrat zaprt in zapoden z Dunaja, spoznal in
prijel ga je neki policaj ter ga odpeljal v za-
por ravno v tistem trenutku, ko se je hotel
peljati k poroki.

* (Nemška šega.) Vse dunajske nem-
ške novine so kazale na „surovost prebivalstva
na Kranjskem“, ker je nedavno baje en sam
nedorasel fant nekaj pijanih ljubljanskih člove-
kov v beg zapodil. Da bi one novine premislile
malo stanje in javno varnost po nemških av-
strijskih krajih, ne bi bile tačas Kranjske tako
sramotile. Poroča se namreč denes iz Linca o
prav navadnem roparskem činu. Ullowetz, oče
in sin, sta v Linci nakupila lončene robe, ka-
tero sta predvčeranjem peljala na vozičku v
Mauthausen. Blizu Katzbacha ustavila, hoteča
se okrepčati. Komaj pa sta sedla, pridejo proti
njima trije (nemški) možje, katerih pa se nij
moglo v mraku spoznati. Napadli so očeta in
sina z noži; sina so ranili neštēvilnokrat po

vsem truplu; tudi oče je dobil tri rane, pa je
roparjem moral izročiti ves denar, kolikor ga
je imel, namreč šest goldinarjev.

* (Odstavljen škof.) Časniki prina-
šajo papežovo pismo (breve), s katerim Leo XIII.
odstavlja škofa Dumonta v Tournayju, ker je
ta pismeno in ustno proticerkveno obnašal se
in žalil cerkvene dostojanstvenike, papeža ne
izvemši. Zato mu jemlje papež vse škofovske
pravice.

Umrli so v Ljubljani:

6. novembra: Barbara Šare, delavčeva hči, 11
mes. st. v Kravjej dolini št. 26.

7. novembra: Janez Zupan, delavke dete, 2 m.
st. ulice na grad št. 9, za kitarom v črevesu. — Ma-
rija Hicinger, šivilja, 38 let st. pred Prulami št. 29,
za srčno napako.

8. novembra: Franca Mikel, perice hči, 9 mes.
st. v Kravjej dolini št. 1. — Marija Martinak, uč-
teljeva vdova, 75 let st. v sv. Florijana ulicah št. 27,
za otrpnenjem pljuč. — Julija Kapus, zasebnica, 40 l.,
na Poljanskem nasipu št. 5, za mrtvico v možganih.

9. novembra: Neža Tomše, gostija, 68 l., v Ka-
pitelskih ulicah št. 13, za pljučnico.

V deželnej bolnici.

5. novembra: Jožefa Kalčič, gostija, 56 let st.

6. novembra: Jožef Jereb, dninar, 47 l., v bol-
nišnični podružnici na Poljanskej cesti št. 42.

7. novembra: Jožef Šulic, gostac, 81 l., za jetiko.

8. novembra: Luka Novak, gostac, 70 let, za
marasmom.

Tuji.

9. novembra:

Pri Slonu: Mlekuž iz Starega trga. — Böhm
iz Trsta. — Uhl iz Gradca. — Schauta iz Kočevja.

— Homan iz Prage. — Adler iz Dunaja.

Pri Malléi: Fürst iz Dunaja. — Lavrenčič iz
Gradca. — Pollak iz Dunaja.

Dunajska borza 9. novembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	72 gld. 45	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	73	35
Zlata rente . . .	87	40
1860 drž. posojilo . . .	131	10
Akcije narodne banke . . .	821	—
Kreditne akcije . . .	282	25
London . . .	117	45
Srebro . . .	—	—
Napol. . .	9	37 1/2
C. kr. cekini . . .	5	62
Državne marke . . .	58	—

Le jedenkrat

podaje se tako ugodna prilika, da si za polovico
prave cene omisli vsakdo izvrstno uro.

Velikanska razprodaja.

Politične razmere, ki so nastale v celem Evropi, zadele so tudi Svico; vsled teh razmer se
je na stotine delavcev izselilo, tako da je obstanek tovarn jako dvomljiv. Tudi največja fabrika za
ure, katero smo mi zastopali, se je zaprla začasno, ter nam je zaupala prodajo svojih ur. Te tako
zovane **žepne ure** so najboljše ure celega sveta, kojih okrovi so izdelani iz najfinejšega **srebr-
nega niklja**, so izredno elegantno gravirani in giljoširani, ter so ameriškega sistema. **Vsled
neke vlastne konstrukcije ne more se taka ura nikdar pokvariti, pade lahko na
tla, sme se stisniti, a vendar ura pri tem nič ne trpi.**

Proti povzetju, ali vpošiljavi male svote, katere je pri vsakej baži ur zaznamovana, s
katero je plačana le pridejana zlata double urna verižica, baržunasti etui, glavni ključ za ure in
delavska plača, dobi vsakdo najfinejšo repasirano uro skoraj na polovico **zastonj**. Vse ure so
natanko repasirane, ter **garantujemo za vsako uro pet let.**

V dokaz gotovega jamstva in stroge solidnosti, prevze-
mamo s tem dolžnost javno, da vsako nepristoječo uro nazaj
vzememo, in z drugo zamenjamo.

Izpisek ur.

1000 komadov remontoir žepnih ur, katere
se pri kozici navijajo brez ključa, z dvojnim
okrovom in kristalnim okrovom, izredno natančno
regulovane; razen tega so tudi elektrogalvanično
pozlačene, tako da jih nobeden zlatar ne more
od pravo zlatih razločiti; z verižico, medaljonom
itd. preje **jeden komad gl. 25, zdaj le
gl. 10.20.**

1000 komadov krasnih ur na sidro (ankeruhr)
od najtežjega srebrnega niklja, tekočih na 15
rubinih, z emailiranimi kazali, kazalom za tre-
notke in kristalnim ploščnatim steklom, natan-
čno repasirane; preje **jeden komad gl. 21,
zdaj samo gl. 7.25.**

1000 komadov mobilnih ur na valje (cylinder-
uhr) v težkih giljoširanih okrovih od srebr-
nega niklja, s kristalnim ploščnatim steklom,
tekočih na 8 rubinih, fino repasirane, z verižico,
medaljonom, in baržunastim etuijem, **jeden ko-
mad preje gl. 15 zdaj le gl. 5.60**

1000 komadov Washingtonskih ur na sidro
od 13lotnega srebra, potrjene od c. k. denar-
nega urada, tekoče na 15 rubinih, elektro-
galvanično pozlačene, da jih ne more nobeden
strokovnjak ali zlatar od pravo zlatih razločiti;
fino na trenotek regulovane in poskušene. Teh
ur stal je preje **jeden komad gl. 27,
zdaj pa le gl. 11.40.**

1000 komadov Washingtonskih remontoir
žepnih ur, od pravega 13lotnega srebra odo-
brenega od c. kr. denarnega urada, pod naj-
strožjim jamstvom na trenotek repasirane, s ko-
lesjem od niklja in privilegiranim regulovanjem,
tako da se nij treba teh ur nikdar popravljati.
Pri vsakej uri da se zastoj tudi jedna zlata
double urna verižica, medaljon, baržunasti etui
in ključ; **vsaka taka ura stala je preje
35 gl. zdaj pa samo gl. 16.**

1000 komadov ur za dame od pravega
zlata z 10 rubini, preje **gl. 40, zdaj gl. 20.**

1000 komadov remontoir ur od pravega
zlata za gospode ali gospé, preje **100 gl.
zdaj gl. 40.**

650 komadov ur z ropotcem, fino regulovane,
dajo se rabiti tudi na pisalni mizi, preje
gl. 12, zdaj le gl. 5.80.

650 komadov ur z majatnikom (pendeluhr) v
fino izrezljanih gotičkih visokih omarih, na-
vijajo se vsakih osem dnij, fino na trenotek re-
gulovane, lepe, in impozantne. Ker je taka ura
po minolih 20 letih še dvakrat več vredna, naj
bi jo imela vsaka družina, posebno ker se s tako
uro soba olepša. Te ure stale so preje
**gl. 35, zdaj se dobi jeden komad za
smešno nizko ceno gl. 15.75.**

Pri naročilih za ure z majatnikom (pendeluhren) priloži naj se tudi
mala svota.

Naslov: **Uhren-Ausverkauf**

(463—5)

von

Philipp Fromm, Uhrenfabrik,
Wien, Rothenurmstrasse Nro. 9.